

De Nederlanden - Texel Natuurlijker

hooiland 't Kunstmestland
(foto: Erik van der Spek).

ERIK VAN DER SPEK

De duinen zijn in het verleden grotendeels in cultuur gebracht, en hun grote natuurwaarde is daar gedeeltelijk aan te danken. Die natuurwaarden kunnen echter versterkt worden door een deel van de oude ontginningen opnieuw in te richten. De levensgemeenschappen in het duin krijgen op die manier meer ruimte.

Ook voor Texel zijn deze plannen uitwerkt, en wel voor het gebied De Nederlanden in het natuurreservaat De Muy, onderdeel van het Nationaal Park Duinen van Texel. Staatsbosbeheer borduurt hiermee voort op de weg die is ingeslagen toen honderd jaar geleden besloten is de verdere ontginning van de natte duinvalleien te stoppen en de resterende delen te behouden als natuurgebied. Rond 2000 kwam er al een eind aan het agrarisch gebruik van de weilanden en sloot Staatsbosbeheer een overeenkomst af met de laatste duinboer om zijn bedrijf in dienst van de natuur voort te zetten. De weilanden zijn verschaald en niet ontgonnen delen van de duinvalleien werden extensief begraasd om verder dichtgroeien met opslag van struweel te voorkomen. Met het natuurontwikkelingsplan van De Nederlanden wil Staatsbosbeheer nog een stap verder gaan. Een plagexperiment in de weilanden van dit gebied toont aan dat de kansen op herstel van het na-

tuurlijke duinsysteem hier groot zijn. De hier aanwezige planten en dieren in het duin zijn zo zeldzaam, dat Nederland daarvoor een Europese verantwoordelijkheid heeft.

In kaart gebracht

Ongeveer tien jaar geleden is op initiatief van Rijkswaterstaat onderzocht of in het gebied meer ruimte gegeven kan worden aan de brakke natuur door het gebied weer aan het noordelijk gelegen sluffersysteem toe te voegen. In theorie is dit wel haalbaar maar het zou ten koste gaan van thans waardevolle stukken knopbiesgemeenschap, met onder ander grote muggenorchis en vlozegge, en van harlekijngraslanden. Een andere optie was de versterking van de 'zoete natuur' waar meer natuurwinst is te verwachten dan van versterking van de 'zoute natuur'. Daarom zijn er vervolgens verschillende onderzoeken gedaan. Zo is onder andere het hydrologische systeem geanalyseerd. In relatie met de vegetatiekaart is gekeken waar de meeste potenties voor de ontwikkeling van bijzondere duinvegetaties aanwezig zouden zijn. Ook de dikte van de organische laag op de weilanden is in kaart gebracht.

Om het draagvlak en de betrokkenheid bij de voorgestelde activiteiten te vergroten, is zowel bij de deelnemende partijen van het Nationaal Park Duinen van Texel, als bij de bevolking van Texel het plan voorgelegd. De voorstellen werden positief ontvangen, ook omdat bewust is gekozen voor het behoud van een deel van de weilanden om zo de geschiedenis van de graslanden in dit duingebied zichtbaar te houden.

Plaggen

Het plan De Nederlanden Natuurlijker omvat alle graslanden van het reservaat De Muy die in het verleden in cultuur gebracht zijn. De Nederlanden dankt zijn naam aan het hier in het begin van de negentiende eeuw gerealiseerde poldertje Nieuw Nederland, centraal gelegen

De Nederlanden met het toekomstig begrazingsgebied (rood), gebieden die geplagd gaan worden (groen) en de aan te passen en deels te verleggen hoofdwaterloop (blauw)
(foto: Erik van der Spek).

in het gebied. Het plan gaat uit van het plaggen van het grootste deel van deze voormalige landbouwgronden. Uitzondering daarop zijn de reeds verschaalde orchideerijke graslanden. Ook de weilanden ten oosten van het Slag door de Nederlanden blijven behouden om zo in het landschap de agrarische geschiedenis van het duingebied zichtbaar te houden.

Waterhuishouding aanpassen

Naast het plaggen is ook de aanpassing van de waterhuishouding een belangrijk onderdeel van het herstelplan. Het meest in het oog springende onderdeel is het deels verleggen van de centrale sloot naar de laagste delen van het terrein. Langs deze duinrel komen natuurvriendelijke oevers. Middels stuwen, drempels of het verhogen van de slootbodemp zal in het gebied regenwater minder snel kunnen wegstromen. Hierdoor zal in de winter meer regenwater naar het grondwater wegzakken, richting de zoetwaterbel onder de duinen. De hogere grondwaterstanden en grotere voorraad grondwater hebben tot gevolg dat in het groeiseizoen, ook buiten de duinen, langer grondwater binnen het bereik

Het meest in het oog springende onderdeel is het deels verleggen van centrale sloot (foto: Erik van der Spek).

van de planten aanwezig zal zijn. En dat is gunstig, want de meeste planten die in natte duinvalleien thuishoren, moeten het hele jaar met hun wortels bij het grondwater kunnen komen.

Meer begrazing

Als vervolgbeheer na de herinrichting wordt het huidige begrazingsgebied vergroot tot de Ruigedijk en het Mienterglop. Hierbij zal de Zanddijk met schapen begraasd worden. Dat geldt ook voor het orchideerijke hooiland 't Kunstmestland met de aangrenzende heide tot aan het Slag langs de Bertusnol. In de overige delen van het gebied zullen runderen de bodembegroeiing in toom houden. Met de huidige beheersboer wordt overlegd over aanpassing van zijn contract naar de nieuwe situatie.

Wandelpaden

Tijdens de discussieavond over het plan bleek de overgrote meerderheid van de aanwezigen er geen bezwaar tegen te hebben om tussen de koeien en schapen door te wandelen. Dit betekent dat de loop van de huidige wandelpaden nauwelijks hoeft te veranderen. Het voornemen om de trap naar de Bertusnol te vervangen door een hellingbaan, zodat rolstoelers en kinderwagens ook boven kunnen komen, werd niet breed gedragen. Binnen het nationaal park zal overleg plaatsvinden of bij aanleg van een hellingbaan ook de trap behouden kan worden. De wandelpaden die het hele jaar door toegankelijk zijn, moeten als regel goed begaanbaar zijn met wandelschoenen. De wandelpaden die alleen buiten het broedseizoen open zijn, blijven smal en natuurlijk. Daar zijn soms laarzen nodig.

Vergunning aanvragen

Het is de bedoeling om in 2006 het herinrichtingsplan definitief te maken en het traject van het aanvragen van de benodigde vergunningen te starten. In 2007 hopen we de vergunningen te hebben en bereiden we de aanbesteding voor. Na het broedseizoen 2008 begint dan de uitvoering. In 2006 zal al een klein gedeelte, waar reeds vergunning voor is verleend, worden geplagd.

Het project De Nederlanden Natuurlijker is onderdeel van een groot natuurherstelproject dat Staatsbosbeheer uitvoert in de duinen van Walcheren tot op Terschelling met subsidie van het Europese Life fonds.

ERIK VAN DER SPEK IS BOSWACHTER BIJ STAATSBOSBEHEER OP TEXEL